

Správa o plnení strategických cieľov vyplývajúcich zo Stratégie rozvoja cestovného ruchu do roku 2020

Stratégiu rozvoja cestovného ruchu do roku 2020 (ďalej len „Stratégia“) schválila vláda SR na svojom zasadnutí dňa 10. júla 2013 uznesením číslo 379. Dôvodom pre jej prijatie a schválenie bola potreba koncepčného prístupu k usmerňovaniu cestovného ruchu na Slovensku, ktorá vychádzala z Programového vyhlásenia vlády Slovenskej republiky (ďalej len „SR“) na roky 2012 – 2016. Stratégia z hľadiska **vízie** chápe Slovensko ako krajinu s vyspelým cestovným ruchom, ktorý bude medzinárodne konkurencieschopný, s rozvinutým a kvalitným destinačným manažmentom, kvalitne poskytovanými službami, dostatočne vzdelaným a kvalifikovaným personálom, v jasnej koexistencii s ochranou prírody, kultúrnymi hodnotami a zachovaním kultúrneho a prírodného dedičstva. Predstavená vízia bude podporená koordinovaným marketingom, propagáciou a prezentáciou na všetkých úrovniach, využívajúcou pritom všetky moderné komunikačné a prezentačné technológie.

Stratégia ako **strategický cieľ** definuje potrebu **zvyšovania konkurencieschopnosti cestovného ruchu pri lepšom využívaní jeho potenciálu, so zámerom vyrovnávať regionálne disparity a vytvárať nové pracovné príležitosti.**

Z hľadiska predikcie Stratégie vychádza z dvoch časových etáp, a to do roku 2016 a do roku 2020. Vychádza z predpokladu, že **do roku 2016** sa bude cestovný ruch (ďalej len „CR“) podieľať na tvorbe **hrubého domáceho produktu** (ďalej len „HDP“) vo výške **2,8 %** a v **roku 2020** dosiahne jeho podiel **3,2 %**.

cieľ - % podiel CR na HDP

Tab.č.1

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Priama hrubá pridaná hodnota CR celkom	1 453 135	1 344 424	1 667 222	1 762 122	1 776 764	
Čisté dane na produkty v CR	253 686	259 101	352 712	366 922	385 617	
Priamy HDP CR (tis. €)	1 706 821	1 603 525	2 019 934	2 129 044	2 162 381	
HDP ekonomiky (tis. €)	72 655 098	74 508 612	76 959 438	79 305 116	83 789 428	89 720 961
Podiel priameho HDP CR na HDP ekonomiky v %	2,35	2,15	2,62	2,68	2,58	
% medziročná zmena HDP SR		2,55	3,29	3,05	5,65	7,08

(zdroj: <http://datacube.statistics.sk/>)

V roku 2020 sa predpokladalo, že podiel cestovného ruchu na HDP dosiahne 3,2%. Vzhľadom na situáciu, ktorá nastala príchodom troch nových automobiliek (Groupe PSA, KIA

Motors a Jaguár Land Rover), oproti roku 2013 keď na Slovensku vyrábala len jedna automobilka - VW a aktuálnou situáciou z dôvodu pandémie COVID-19, je ťažké odhadnúť, či tento cieľ bude splnený. Štatistické údaje za rok 2020 budú spracované a k dispozícii až koncom roku 2021 a preto nie je možné k dňu 20.05.2020 vyhodnotiť plnenie tejto úlohy. Napriek tomu je ale jednoznačné, že rast výkonnosti odvetvia CR v absolútnych číslach má od roku 2014 kontinuálne pokračujúci trend. Podiel HDP CR na celkovom HDP ekonomiky nerastie rovnako. Ako vidieť v tabuľke, medziročné zmeny rastu HDP celej ekonomiky sú aj vďaka už spomínanému príchodu automobiliek výraznejšie a aj preto je udržanie podielu HDP CR na celkovom HDP náročnejšie.

1. Zvyšovanie konkurencieschopnosti CR

V rámci strategického cieľa zvyšovania konkurencieschopnosti cestovného ruchu SR, je možné, na základe dosiahnutých merateľných výsledkov a zverejnených medzinárodných hodnotení, skonštatovať, že SR sa etablovala na medzinárodnom poli a drží si stabilnú pozíciu (viď tabuľka č.2)

Tab. č..2

	Pozícia					Hodnotenie			
	2011	2013	2015	2017	2019	2013	2015	2017	2019
Slovensko	54	54	61	59	60	4,32	3,84	3,9	4
Maďarsko	38	39	41	49	49	4,51	4,14	4,06	4,2
Rakúsko	4	3	12	12	11	5,17	4,82	4,86	5
Poľsko	49	42	47	46	42	4,47	4,08	4,11	4,2
Česká rep.	31	31	37	39	38	4,78	4,22	4,22	4,3
Ukrajina	85	76	n/a	88	78	3,98	n/a	3,5	3,7

(zdroj: <http://WEForum.org/>)

Ako možno vidieť v tabuľke hodnotenia World Economic Forum, SR spolu s okolitými štátmi, si udržiava stabilnú pozíciu nášho regiónu bez veľkých výkyvov. Dá sa skonštatovať, že konkurencieschopnosť SR v porovnaní so susednými krajinami je na stabilnej úrovni a nezaostáva v napredovaní. Vzhľadom na veľkosť našej ekonomiky ako aj jej geografické možnosti (bez prístupu k moru, bez veľhôr) je v celosvetovom hodnotení rozvoja CR pozorovateľná stabilita udržiavania rozvoja a rastu s ostatnými ekonomikami. SR zaznamenáva od roku 2015 stabilný nárast v hodnotiacom skóre a drží krok s nárastom okolitých ekonomík.

2. Vyrovnávanie regionálnych disparít

Vzhľadom na príchod troch automobiliek na územie SR v referenčnom období sa dá taktiež konštatovať, že aj napriek tejto zmene nedošlo k výraznému zhoršeniu regionálnych disparít.

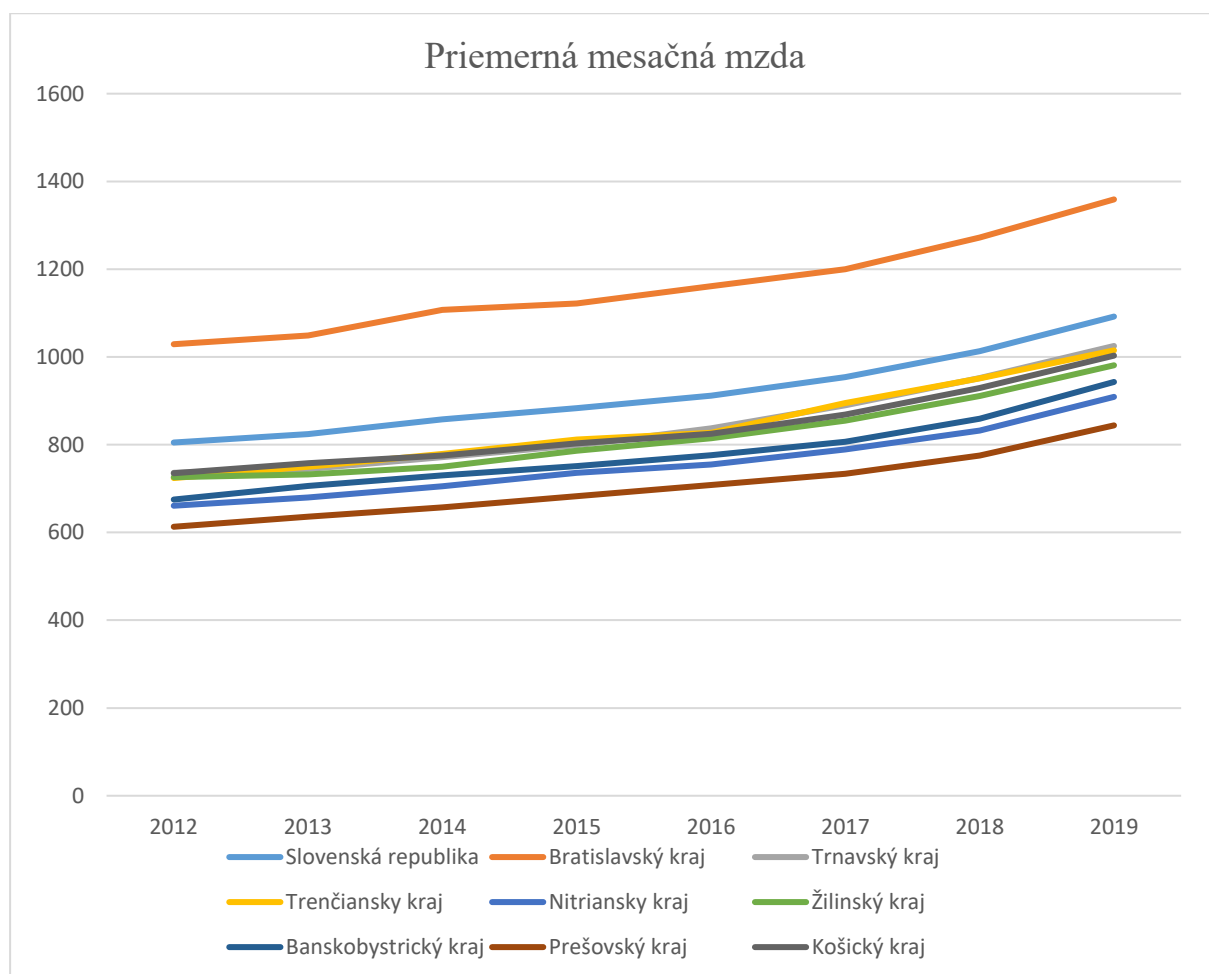
2a. Priemerné mzdy

Tab. č.3 Tabuľka vývoja priemerných miezd po krajoch v SR

	1Q-4Q 2012	1Q-4Q 2013	1Q-4Q 2014	1Q-4Q 2015	1Q-4Q 2016	1Q-4Q 2017	1Q-4Q 2018	1Q-4Q 2019
Slovenská republika	805,00	824,00	858,00	883,00	912,00	954,00	1 013,00	1 092,00
Bratislavský kraj	1 029,00	1 049,00	1 107,00	1 122,00	1 161,00	1 200,00	1 272,00	1 359,00
Trnavský kraj	736,00	745,00	772,00	799,00	837,00	890,00	952,00	1 025,00
Trenčiansky kraj	724,00	750,00	779,00	812,00	827,00	895,00	951,00	1 015,00
Nitriansky kraj	661,00	680,00	705,00	736,00	755,00	789,00	832,00	909,00
Žilinský kraj	726,00	732,00	750,00	786,00	815,00	855,00	911,00	981,00
Banskobystrický kraj	675,00	706,00	730,00	751,00	776,00	807,00	859,00	943,00
Prešovský kraj	613,00	636,00	657,00	683,00	708,00	734,00	775,00	844,00
Košický kraj	735,00	758,00	775,00	803,00	825,00	869,00	929,00	1 003,00

(zdroj: <http://datacube.statistics.sk/>)

Graf. č.1

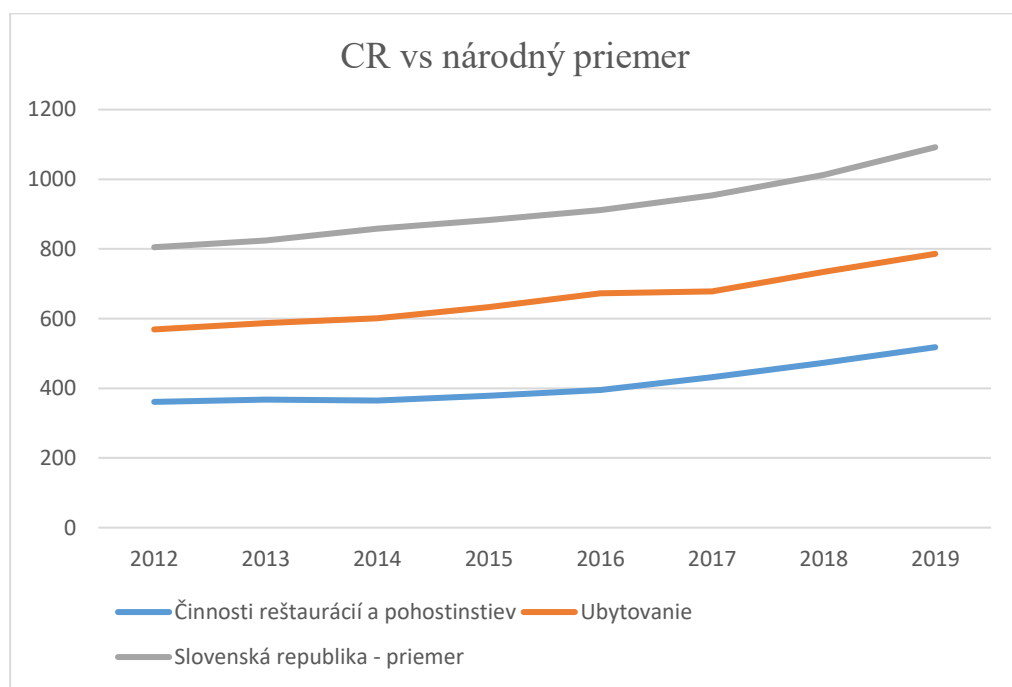
Ako vidno aj na priloženom grafe, rast priemerných miezd má v krajoch rovnomerne vyrovnaný trend a žiadny kraj výraznejšie nezaostáva v celkovom náraste.

Tab. č. 4 Nominálne mzdy nosných odvetví CR

	1. - 12. 2012	1. - 12. 2013	1. - 12. 2014	1. - 12. 2015	1. - 12. 2016	1. - 12. 2017	1. - 12. 2018	1. - 12. 2019
Činnosti reštaurácií a pohostinstiev	361,00	368,00	365,00	379,00	395,00	432,00	473,00	518,00
Ubytovanie	569,00	587,00	601,00	633,00	673,00	678,00	734,00	786,00
Slovenská republika - priemer	805,00	824,00	858,00	883,00	912,00	954,00	1 013,00	1 092,00

(zdroj: <http://datacube.statistics.sk/>)

Graf č.2

Naproti tomu však nominálne mzdy v CR sú výrazne nižšie ako priemerná mzda v celom hospodárstve.

Ako nám ukazujú aj ďalšie vývojové tabuľky a grafy, regióny rastú rovnakým tempom a rovnomerne, bez výrazných skokových zmien v jednotlivých krajoch.

2b. Vývoj HDP

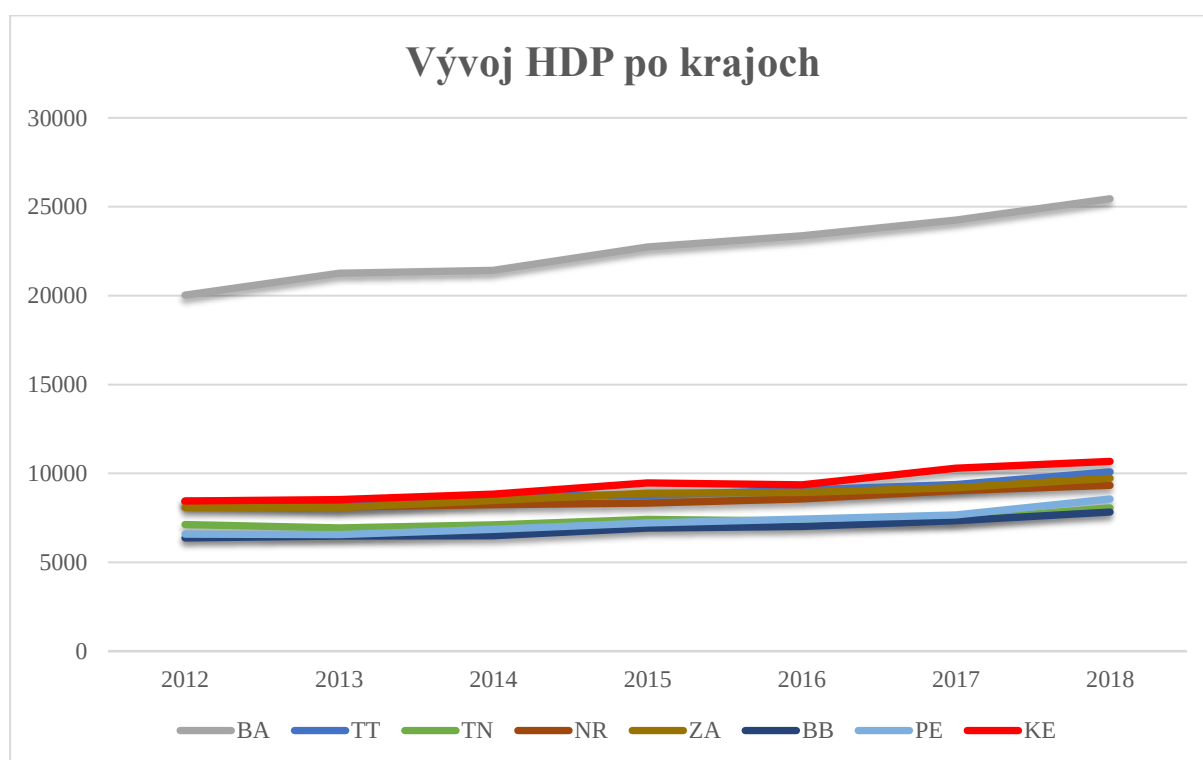
Aj napriek príchodu troch automobiliek, nedošlo ku skokovej zmene HDP jednotlivých krajov, ako nám ukazuje aj tabuľka a graf nižšie.

Tab. č.5 Vývoj HDP v SR po krajoch v mil. €

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
SR	73 483,822	74 354,845	76 255,856	79 758,198	81 038,379	84 517,005	89 720,961
BA	20 028,326	21 261,149	21 426,416	22 745,425	23 372,382	24 250,714	25 449,581
TT	8 442,597	8 396,723	8 805,955	8 758,780	9 074,150	9 382,210	10 087,506
TN	7 124,377	6 934,890	7 110,540	7 411,885	7 315,002	7 355,458	8 059,871
NR	8 396,230	8 115,576	8 248,989	8 339,195	8 569,563	9 033,488	9 328,232
ZA	8 078,830	8 087,851	8 474,603	8 897,809	8 917,178	9 191,147	9 728,373
BB	6 371,592	6 475,477	6 502,869	6 918,364	7 013,864	7 345,194	7 827,893
PE	6 593,333	6 558,485	6 850,745	7 222,848	7 423,234	7 661,037	8 562,555
KE	8 448,537	8 524,694	8 835,739	9 463,892	9 353,006	10 297,757	10 676,950

(zdroj: <http://datacube.statistics.sk/>)

Graf č.3

Vývoj HDP v SR po krajoch na obyvateľa

Podľa údajov z tabuľky, ako aj na základe znázornenia na nasledujúcom grafe, rast HDP na obyvateľa v jednotlivých krajoch SR taktiež nezaznamenal výraznejšie skokové zmeny

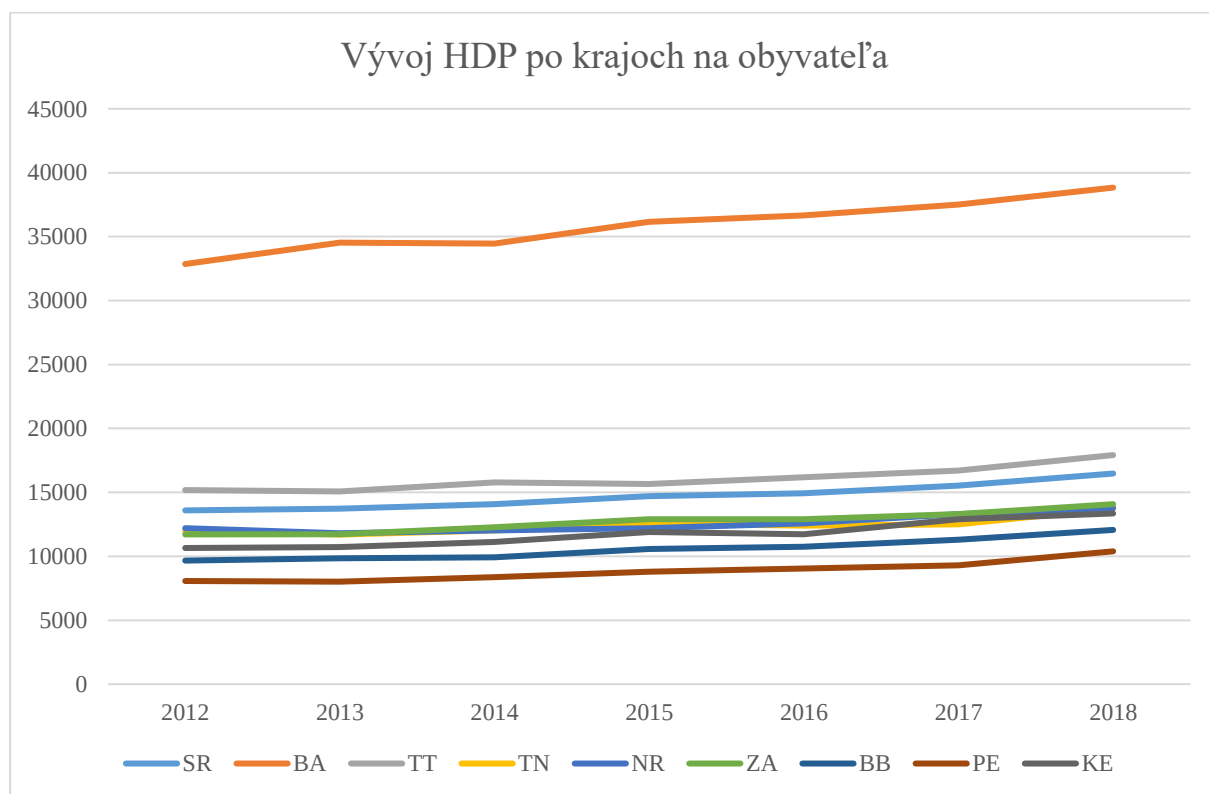
a jednotlivé kraje kontinuálne rastú vyrovnaným tempom. Jediným výrazne vyčnievajúcim je BA kraj, avšak tu je vysvetlenie veľmi jednoduché. Väčšina centrál či už výrobných alebo obchodných spoločností má sídla práve v tomto kraji a preto ukazovatele v BA kraji dosahujú také vysoké hodnoty.

Tab. č.6 HDP na obyvateľa v €

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
SR	13 592,40	13 736,34	14 073,09	14 709,18	14 921,99	15 540,82	16 474,62
BA	32 862,47	34 543,62	34 460,69	36 157,86	36 657,33	37 514,49	38 836,00
TT	15 187,10	15 073,50	15 777,52	15 667,62	16 191,49	16 702,29	17 917,48
TN	12 003,48	11 699,84	12 015,03	12 553,47	12 411,41	12 511,77	13 741,78
NR	12 189,44	11 804,78	12 028,61	12 200,01	12 571,72	13 293,20	13 768,71
ZA	11 713,70	11 717,77	12 274,51	12 890,59	12 912,09	13 305,64	14 078,55
BB	9 666,44	9 847,08	9 911,78	10 578,30	10 753,07	11 292,08	12 064,18
PE	8 076,19	8 016,83	8 360,36	8 807,11	9 036,14	9 308,20	10 388,55
KE	10 649,70	10 731,89	11 112,08	11 890,90	11 729,72	12 896,46	13 352,95

(zdroj: <http://datacube.statistics.sk/>)

Graf č.4

2c. Nezamestnanosť

Nezamestnanosť sa v jednotlivých krajocho Slovenskej republiky vyvíjala veľmi priaznivo, čo poukazuje na dobrý hospodársky rast všetkých odvetví, cestovný ruch nevynímajúc. Podľa tabuľky č. 7 sa nezamestnanosť rapídne znížila vo všetkých krajocho.

Tabuľka č. 7 **Nezamestnanosť podľa krajov**

Nezamestnanosť podľa krajov						
	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Bratislavský kraj	6,13	5,34	4,51	3,05	2,62	2,83
Trnavský kraj	8,03	6,71	4,41	2,6	2,31	2,63
Trenčiansky kraj	9,56	7,71	5,85	3,53	2,93	3,2
Nitriansky kraj	11,21	9,71	6,96	4,05	3,12	2,93
Žilinský kraj	10,91	8,86	6,92	4,7	4,04	3,96
Banskobystrický kraj	17,22	14,94	12,8	8,67	7,03	6,69
Prešovský kraj	17,45	15,5	13,91	9,68	8,61	8,19
Košický kraj	15,92	14,39	12,76	9,94	8,17	7,57

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky

Rozdiely v nezamestnanosti v jednotlivých krajocho vo väčšine prípadov znižovali, čo poukazuje na znižovanie regionálnych disparít. Poukazuje na to Tabuľka č.8 a jej grafické znázornenie v Grafe č.5, ktoré ilustrujú rozdiely v nemiestnosti vypočítané indexom ku kraju s najnižšou nezamestnanosťou na začiatku obdobia, teda Bratislavskému kraju.

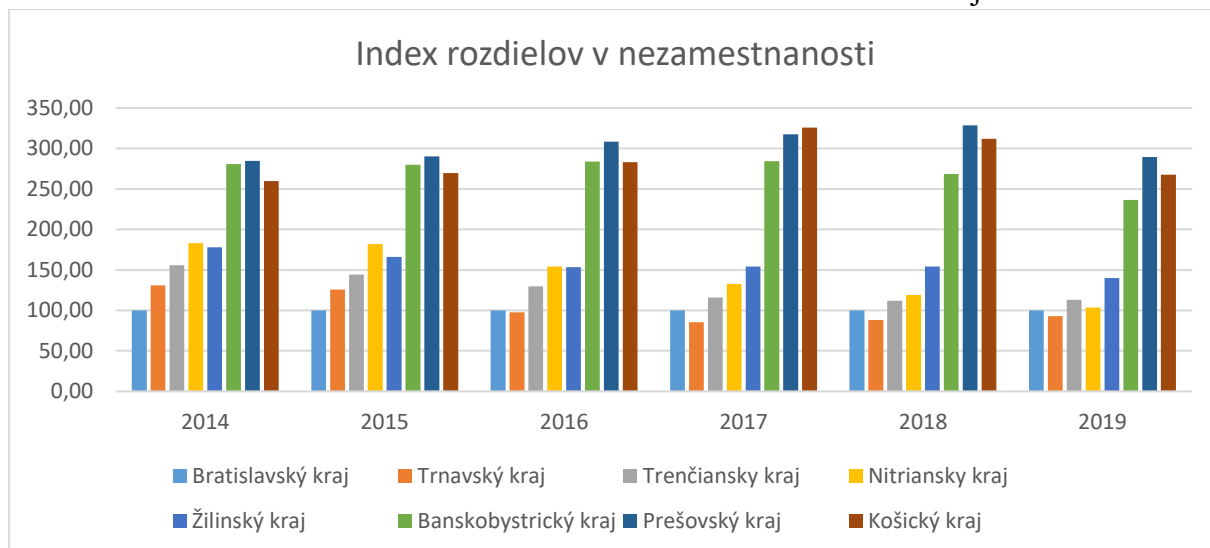
Tabuľka č.8 **Index rozdielu nezamestnanosti k Bratislavskému kraju**

Index rozdielov v nezamestnanosti						
	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Bratislavský kraj	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
Trnavský kraj	131,00	125,66	97,78	85,25	88,17	92,93
Trenčiansky kraj	155,95	144,38	129,71	115,74	111,83	113,07
Nitriansky kraj	182,87	181,84	154,32	132,79	119,08	103,53
Žilinský kraj	177,98	165,92	153,44	154,10	154,20	139,93
Banskobystrický kraj	280,91	279,78	283,81	284,26	268,32	236,40
Prešovský kraj	284,67	290,26	308,43	317,38	328,63	289,40
Košický kraj	259,71	269,48	282,93	325,90	311,83	267,49

Zdroj: Vlastné spracovanie

Graf č. 5

Index rozdielu nezamestnanosti k Bratislavskému kraju

Zdroj: Vlastné spracovanie

Ako je vidieť na grafe č.5, v Trnavskom, Trenčianskom, Nitrianskom a Žilinskom kraji sa nezamestnanosť približne vyrovnala s Bratislavským krajom. V ostatných krajoch došlo k zníženiu rozdielov, nie však k ich vyrovnaniu.

3. Vytváranie nových pracovných príležitostí

Ako nám ukazujú aj ďalšie údaje (tab. č. 9), v oblasti cestovného ruchu dochádza k jeho rozvoju aj v oblasti vytvárania pracovných príležitostí. Za obdobie posledných 6 rokov sa vytvorilo približne 17 tisíc nových pracovných miest v nosných profesiách CR. Taktiež sa vytvorilo niekoľko tis. pracovných miest aj v pridružených odvetviach (osobná doprava, poisťovníctvo a iné).

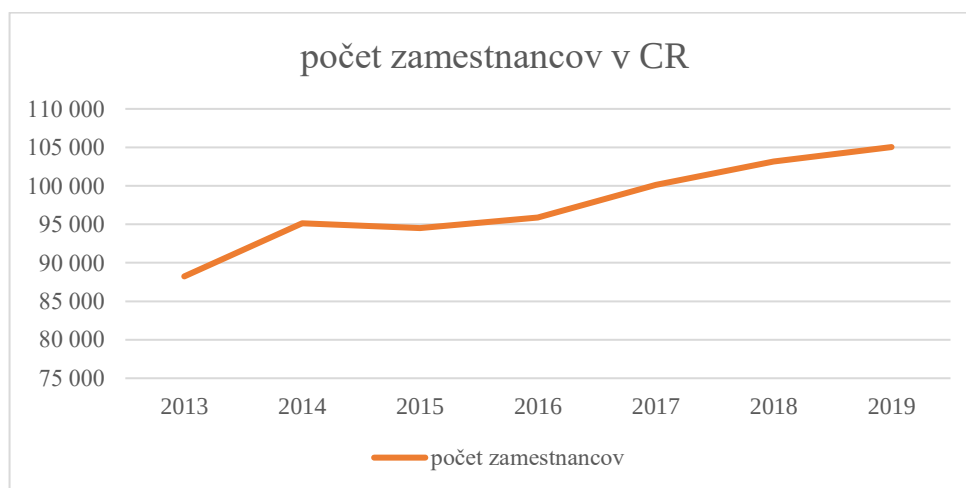
Celková zamestnanosť podľa ESA2010 za vybrané odvetvia NACE
(v osobách)

Tab. č. 9

	NACE 55 Ubytovanie	NACE 56 Činnosti reštaurácií a pohostinstiev	NACE 79 Činnosti cestovných agentúr, rezervačné služby cestovných kancelárií a súvisiace činnosti	NACE 93.2 Zábavné činnosti a voľnočasové aktivity	Spolu
2013	14 589	68 799	2 785	2 062	88 235
2014	15 726	74 068	2 862	2 483	95 139
2015	16 339	72 992	2 770	2 419	94 520
2016	17 089	73 139	3 226	2 418	95 872
2017	17 550	77 015	3 103	2 469	100 137
2018	18 008	79 430	3 287	2 439	103 164
2019	18 470	80 357	3 724	2 489	105 040

(zdroj: <http://datacube.statistics.sk/>)

Graf č.6 Vývoj zamestnanosti nosných odvetví CR

Na grafe č.6 je znázornený nárast celkového počtu zamestnancov nosných odvetví CR a je možné ho charakterizovať ako konštantný rast zamestnanosti a vytváranie nových pracovných príležitostí.

V nižšie prezentovaných dátach (tabuľky č.10 a 11, strany 11 -13) je zjavný rast počtu návštevníkov ako zahraničných tak i domácich, čo má jednoznačne pozitívny vplyv na vývoj CR. Naďalej sa nám postupne zvyšujú aj ubytovacie kapacity (tab. č.13 na strane č. 14) a tým sa vytvára priestor pre kontinuálny nárast počtu návštevníkov.

Je naďalej potrebné udržiavať tendencie rozvoja potenciálu CR a smerovať ho k efektívnejším spôsobom jeho využívania. K tomu by mali prispieť aj rôzne podporné aktivity ako spolupráca s AICES (Asociácia informačných centier Slovenska) napr. pri zabezpečovaní vzdelávania turistických informačných centier (od roku 2017), podpora ich odborných podujatí a odborných publikácií a pod., intenzívna podpora pamiatok UNESCO formou vzdelávania, distribúcie odborných informácií a podporou odborných, špecializovaných podujatí. Ďalšími možnosťami je aj kontinuita už začatých kampaní a výziev pri propagácii cyklodopravy a cykloturistiky /v predošlom roku bolo prerozdelených cca 13 mil.€ na vybrané projekty/, spolupráca pri organizovaní súťaží ako Naj Produkt CR, ako aj kontinuita Príspevku na rekreáciu, ktorého vplyv sme zaznamenali v náraste domácich návštevníkov v roku 2019.

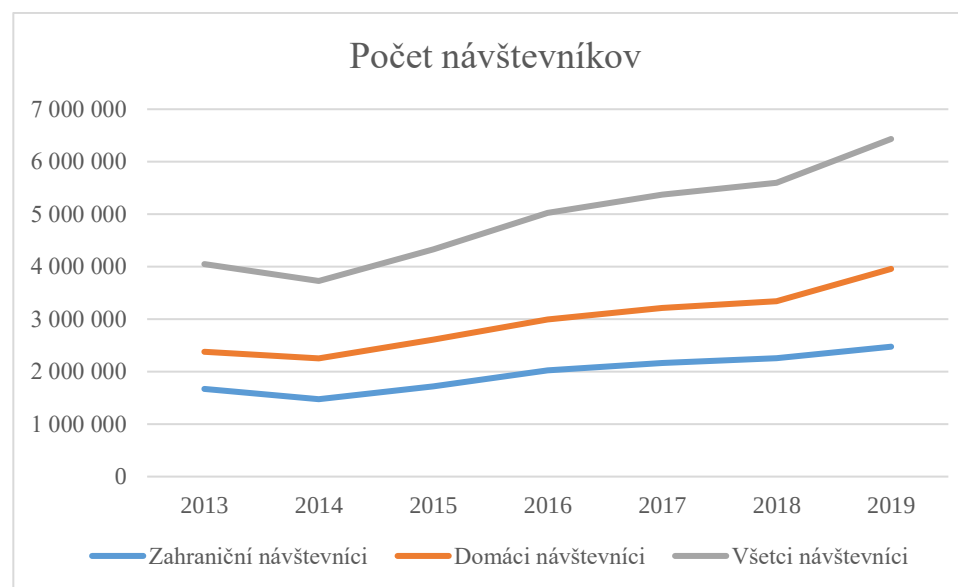
Vývoj počtu návštěvníků

Tab. č. 10

Rok		2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Počet návštěvníků	Zahraniční návštěvníci	1669948	1475017	1721193	2027009	2162384	2256027	2475094
	Domáci návštěvníci	2378557	2252693	2609056	2996620	3213091	3340380	3957840
	Všetci návštěvníci	4048505	3727710	4330249	5023629	5375475	5596407	6432934

(zdroj: <http://datacube.statistics.sk/>)

Graf č. 7

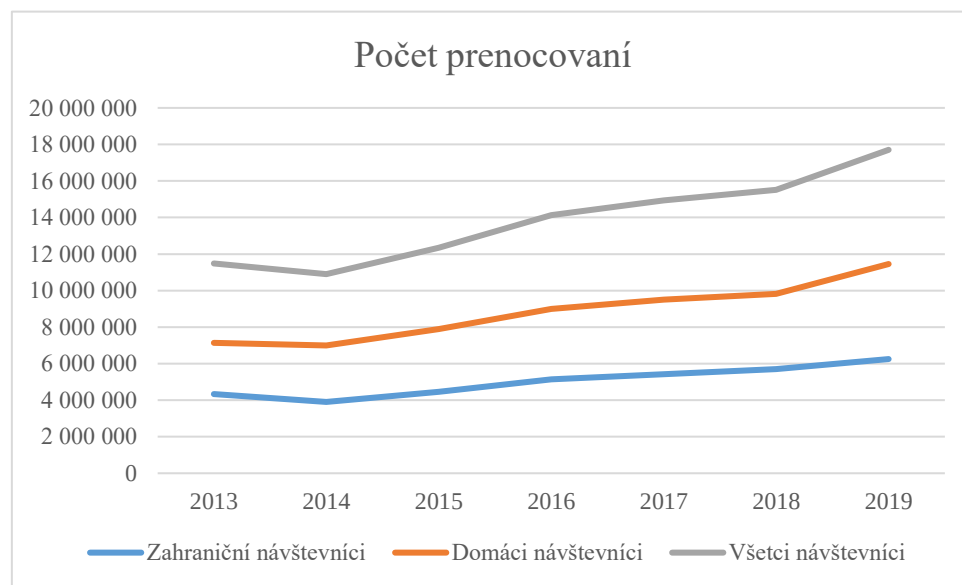
Počet prenocování

Tab č.11

Rok		2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Počet prenocování	Zahraniční návštěvníci	4 340 009	3 904 468	4 456 408	5 145 333	5 429 331	5 696 384	6 250 865
	Domáci návštěvníci	7 146 562	6 995 966	7 893 672	8 993 087	9 507 435	9 818 699	11 452 830
	Všetci návštěvníci	11 486 571	10 900 434	12 350 080	14 138 420	14 936 766	15 515 083	17 703 695

(zdroj: <http://datacube.statistics.sk/>)

Graf č.8

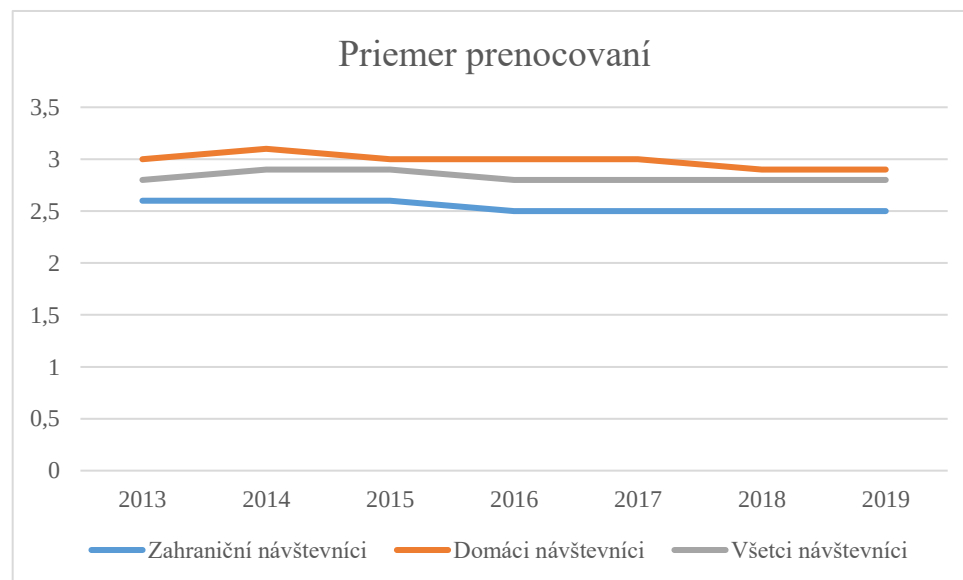
Priemerný počet prenocovaní

Tab. č. 12

Rok		2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Priemer prenocovaní	Zahraniční návštěvníci	2,6	2,6	2,6	2,5	2,5	2,5	2,5
	Domáci návštěvníci	3	3,1	3	3	3	2,9	2,9
	Všetci návštěvníci	2,8	2,9	2,9	2,8	2,8	2,8	2,8

(zdroj: <http://datacube.statistics.sk/>)

Graf č.9

Tab. č. 13

Vývoj ubytovacích kapacít

Počet ubytovacích zariadení											
2014	% +/-	2015	% +/-	2016	% +/-	2017	% +/-	2018	% +/-	2019	% +/-
3 318	-4,8	3 724	12,2	3 489	-6,3	3 495	0,2	4 007	14,6	4 487	12,0
Počet izieb spolu											
2014	% +/-	2015	% +/-	2016	% +/-	2017	% +/-	2018	% +/-	2019	% +/-
61 104	-2,4	64 192	5,1	62 819	-2,1	62 658	-0,3	65 790	5,0	71 005	7,9
Počet lôžok spolu											
2014	% +/-	2015	% +/-	2016	% +/-	2017	% +/-	2018	% +/-	2019	% +/-
156 053	-2,4	164 792	5,6	160 939	-2,3	160 881	0,0	170 735	6,1	186 221	9,1
z toho stále lôžka											
2014	% +/-	2015	% +/-	2016	% +/-	2017	% +/-	2018	% +/-	2019	% +/-
141 733	-2,3	149 379	5,4	145 677	-2,5	145 590	-0,1	154 545	6,2	167 951	8,7
Počet miest na voľnej ploche											
2014	% +/-	2015	% +/-	2016	% +/-	2017	% +/-	2018	% +/-	2019	% +/-
34 542	-8,8	34 066	-1,4	31 279	-8,2	33 393	6,8	30 716	-8,0	31 859	3,7

(zdroj: <http://datacube.statistics.sk/>)